

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

60 ıncı Birleşim

2 . 5 . 1984 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	470	B) Tezkereler ve Önergeler	475
II. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	471	1. — Bazı Milletvekillerine izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/397)	475
A) Gündem Dışı Konuşmalar	471	2. — Yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'a, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemlî'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/396)	475
1. — Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın, 24.4.1984 tarihli 56 ncı Birleşimde Hatay Milletvekili M. Murat Sökmenoğlu tarafından yapılan «TRT'de yayınlanan «Suriye'nin Bugünü programı konusundaki» gündem dışı konuşmasına cevabı	471	III. — SORULAR VE CEVAPLAR	475
2. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, uluslararası terör hakkında gündem dışı konuşması	472:473	A) Sözlü Sorular ve Cevapları	475
3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Hükümetin beyan ve uygulamaları konusunda gündem dışı konuşması	472:473	1. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, son günlerde yapılan zamlara ve Yükseköğretim Kurulunun yönetimine ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem ve Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in cevabı (6/52)	475:479
4. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, Hakkâri İli ile ilgili sorunlar üzerindeki gündem dışı konuşması	473:475	2. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırcı'nın, Ziraat Bankasının Akfa Konserve	

Sayfa

Sayfa

Fabrikasına farklı kredi sağlandığı iddiasına ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem'in cevabı (6/54)

479:480

3. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırcı'nın, son günlerde yapılan zamlara ve ücretlilerin durumuna ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem'in cevabı. (6/55)

480:484

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

T.B.M.M. Genel Kurulu 1.5.1984 Salı günü saat 15.00'te açıldı.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu, İran'da Elçiliğimiz sekreterinin eşinin yaralanması ve Fransız yetkililerinin de iştirakiyle Paris yakınlarında bir Ermeni anıtının açılış merasimi hakkında ve,

Tekirdağ Milletvekili Salih Alcan da, «Ankara Macun Köyü İki Kondu Bölgesi»nde yıktırılan gecekondular konusunda;

Gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Yurt dışına gidecek olan :

Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in dönüşüne kadar Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığına Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın ve

Başbakan Turgut Özal'ın dönüşüne kadar Başbakanlığa Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem'in;

Vekillik etmelerinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, son günlerde yapılan zamlara ve Yükseköğretim Kurulunun yönetimine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/52),

Manisa Milletvekili Abdullah Çakırcı'nın, Ziraat Bankasının Akfa Konserve Fabrikasına farklı kredi

sağladığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/54) ve

Manisa Milletvekili Abdullah Çakırcı'nın son günlerde yapılan zamlara ve ücretlilerin durumuna ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/55);

İlgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından ertelendiler.

Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın Bazı Kurumlara Ait İşyerlerinin Kiralarına İlişkin Başbakan'dan Sözlü sorusuna (6/56) Devlet Bakanı Kâzım Oksay ve,

Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, TÜRK - İŞ mensuplarınca 1973 yılında Diyarbakır'da kurulan yapı kooperatifine ilişkin sözlü sorusuna da (6/57) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli;

Cevap verdiler ve soru sahipleri de verilen cevaplara karşı görüşlerini açıkladılar.

2.5.1984 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanılmak üzere birleşime saat 15.40'da son verildi.

Başkan

Başkanvekili

İskender Cenap Ege

Kâtip Üye

İçel

Durmuş Fikri Sağlar

Kâtip Üye

Kırklareli

Cemal Özbilen

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili İskender Cenap EGE

KATİP ÜYELER : Durmuş Fikri SAĞLAR (İçel), Cemal ÖZBİLEN (Kırklareli)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 60 ıncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

II. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — *Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın, 24.4.1984 tarihli 56 ncı Birleşimde Hatay Milletvekili M. Murat Sökmenoğlu tarafından yapılan «TRT» de yayınlanan (Suriye'nin Bugünü) programı konusundaki» gündem dışı konuşmasına cevabı*

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Sayın Murat Sökmenoğlu'nun Genel Kurulda yaptığı gündem dışı bir konuşmaya cevap vermek üzere Devlet Bakanı Sayın Mesut Yılmaz söz istediler;

Buyurun Sayın Yılmaz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hatay Milletvekili Sayın Murat Sökmenoğlu'nun, geçen hafta içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yaptığı gündem dışı bir konuşmada, TRT Televizyonunda 21 Nisan 1984 günü yayınlanan «Bugünkü Suriye» adlı programda Hatay İlimizin Suriye Devleti sınırları içerisinde gösterildiği iddiası üzerine, konu tarafından TRT Genel Müdürüne iletilmiş ve bilgi istenmiştir. TRT Genel Müdürünün emriyle, program, Teftiş Kurulu üyelerinin ikisinden oluşan bir heyet tarafından izlenmiş ve düzenlenen inceleme raporunda söz konusu program bandının Suriye Büyükelçiliğinin müracaatı üzerine, Dışişleri Bakanlığının «uygun» mütalaasıyla kuruma intikaliyle yayına alındığı, yayında 20 saniye süreyle gösterilen haritada sınır çizgisi izlenimi veren görüntünün, Kilis - Hassa - Osmaniye karayolu olduğu, asıl sınır çizgisinin fon rengine yakın renkte olması sebebiyle seçilmesinin zorlaştığı belirtilmiştir.

İnceleme raporunda sonuç olarak, programın denetiminde daha hassas davranılmamış olmasına rağmen, kusurlu bir davranış olmadığı kanısına varılmıştır. Bu inceleme raporuna rağmen, denetim ve seslendirme nedeniyle en az 4 defa seyredilen programın yanlış izlenime yol açabilecek bir şekilde ya-

ynlanmasına mahal verilmesi ve gerekli hassasiyetin gösterilmemiş olması nedeniyle ilgililer hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir. (Alkışlar) Soruşturma halen devam etmektedir. Soruşturma raporu tamamlandığında Yüce Heyetinize tekrar bilgi verilecektir.

Haklı hassasiyeti ve uyarısı nedeniyle Sayın Sökmenoğlu'na teşekkür eder, saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bakan.

2. — *İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, uluslararası terör hakkında gündem dışı konuşması*

BAŞKAN — Gündem dışı söz isteyen arkadaşlarımız vardır. İstanbul Milletvekili Sayın Hüseyin Avni Güler, Uluslararası terör hakkında gündem dışı söz istemiştir buyursunlar.

Sayın Güler, süreniz 5 dakikadır efendim.

HÜSEYİN AVNİ GÜLER (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1972 yılında iki büyük dünya devletinin başı Vladivostok'ta buluştular; biliyorsunuz. O zaman gizli olan anlaşmaları, birkaç yıl önce bazı maddeleriyle açıklığa kavuştular. Bunlardan birisi de şu: Bu iki büyük devlet dünyayı kendi aralarında paylaşmışlar, Türkiye de Amerika'nın payına düşmüş. Kader bu. Diğer taraftan, Amerika Birleşik Devletleri dünya genelinde Sovyet Rusya'nın güneyinde bir İslami devletler zinciri kurmaktadır; Endonezya, Pakistan, Suudi Arabistan ve Türkiye.

Sayın arkadaşlarım, bunu şunun için arz ediyorum: Türkiye büyük devlet değil; ama büyük devlet olma yolunda çaba gösteriyor.

BAŞKAN — Sayın Hatip; lütfen, Türkiye büyük devlettir, lütfen. («Bravo» sesleri, alkışlar)

HÜSEYİN AVNİ GÜLER (Devamla) — Çok Teşekkür ederim Sayın Başkanım ikazınıza; daha bü-

yük devlet olma yolunda çaba gösteriyor ve bunda da başarılı olacaktır inşallah.

Televizyonda hâlâ sahneleniyor; anarşistler yakalanıyor, bir sürü genç çocuk; bir tarafta erkekler, bir tarafta kızlar, başları tıraşlı, gözleri yerde, önlüklerinde beyaz bir masa, masanın üzerinde tabancalar, tüfekler, bildiriler... Bunlar bize neler ifade ediyor? Şunu arz etmek istiyorum: Tabancaları ele alalım; markalarını sayıyorum: Kalesnikof, Barebellum, Smith Wetson, Beretta, Walter... Kalesnikof; belli, bizim tarihî düşmanlarımızın silahı; ama diğerleri NATO ülkelerinin silahları. Benim ülkeme bu NATO memleketleri, NATO idarecileri, kardeşimi kardeşime vurdurmak için silah sokuyor. Böyle dostluk olmaz; bunu burada protesto ediyoruz.

Türkiye'nin büyük, daha büyük devlet olmasını önleme çabasını da arz edeyim. Sebebi şu: Türkiye büyüyecek, bütün Ortadoğunun, bütün İslâm ülkelerinin lideri durumuna gelecek, Amerika'nın damarında kan olan petrol bölgesinde Amerika'nın belki de çıkarlarına karşı çıkacak; bütün maksat bu. Ama yalnız Amerika'nın değil, Fransa var, Yunanistan var, İsrail var, Rusya var. Rusya da Türkiye'nin kargaşa içerisinde olmasını istiyor, gayet tabii.

BAŞKAN — Bir dakikanız var Sayın Güler, lütfen.

HÜSEYİN AVNİ GÜLER (Devamla) — Şimdi terör örgütüne geliyorum. Terör, Türkiye'nin büyük devlet olmasını önlemek için bu devletler tarafından Ermenilerin kullanılmasıyla devam etmektedir. Bugün Fransa intikam anıtları dikti, Atina yürüyüşler yapıyor, İsraililer büyük hazırlıklar içerisinde; Ankara'yı hedef gösteriyor Başbakanları. 1973'de Marsilya'da kurulan bir Ermeni anıtı dolayısıyla o zamanın Türkiye Büyükelçisi Hasan Esat Işık Fransa'yı protesto ederek bıraktı ve Türkiye'ye döndü. Böyle onurlu devlet adamları bekliyoruz. (HP sıralarından alkışlar)

Beş, altı gün sonra büyük yazarımız Yaşar Kemal'e Legion D'honneur Nişanı verecek Fransa. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu kürsüsünden Yaşar Kemal'e hitap ediyorum: Alacakları o nişanı Fransız Cumhurbaşkanının suratına çarpsın, iade etsin. (HP sıralarından alkışlar) Onurlu bir Devlet olarak, Hükümetimizden de böyle onurlu fiiller, onurlu eylemler bekliyoruz.

Hepinize saygılar sunarım.

3. — *Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Hükümetin beyan ve uygulamaları konusunda gündem dışı konuşması*

BAŞKAN — Adana Milletvekili Sayın Cüneyt Canver; Hükümetin beyan ve uygulamalarıyla ilgili olarak, buyurun.

Süreniz beş dakikadır Sayın Canver.

CÜNEYT CANVER (Adana) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün sizlere Sayın Özal Hükümetinin bir başka yönünü sunmaya çalışacağım.

Bildiğiniz üzere, Meclisi çalıştırmayan ve bu husustaki tüm uyarılara rağmen bildiğini okumaya devam eden, Devleti kararnemelerle yönetmek hususundaki ısrarlı ve uzlaşmaz tutumunu sürdüren Sayın Özal Hükümeti, son günlerde bu kez de beyan ve uygulama çelişkisi ve kargaşası içerisinde düşmüştür. Bu çelişki ve kargaşa öyle boyutlara ulaşmıştır ki, kamuoyunda Başbakan inandırıcılığını ve güvenilirliğini yitirmekte, bazen kendi bakanının beyanını dahi düzeltmek zorunda kalmaktadır. Özellikle memurlarla ilgili yetki yasasında yaşanan olaylar bu durumun en belirgin ve sıcak örneğidir.

Yetki yasası Yüce Mecliste görüşülürken Sayın Özal ve teknisyenleri bu yetki yasasıyla memurların maddi durumlarında iyileştirme yapacaklarını ballandıracak anlattılar. Ancak, yasa kabul edildikten bir gün sonra, bu yasayla personel rejiminde birtakım düzenlemeler yapılacağını bizzat Başbakan açıkladı. Ancak, bu açıklamayı henüz bilmeyen Maliye Bakanımız ise; alınan bu yetkiyle memurlarımıza asgari yüzde 5 oranında zam yapılacağını müjdeleyiverdi; ne biçim müjde ise. Yine, tam bu haber üzerine bu kez Sayın Başbakan bu açıklamanın doğru olmadığını ve Maliye Bakanının faturalı yaşamdaki % 5'leri kastettiğini açıklayarak, zam umutlarını hemen önledi ve görevini, yaptı. Çünkü, Sayın Başbakanın bu yetkiyi almaktaki asıl amacı memura zam yapmak değil, birtakım teknisyenlerini asil olarak bazı görevlere getirebilme operasyonu idi.

Yine Sayın Özal, televizyon programları ile de destekleyerek sürdürdüğü icraatının reklamı gereği «Gecekondularımız Devletin teminatı altındadır» sloganının hemen altında bu kez de çeşitli illerde yıkılan gecekondularımız ve sahiplerinin feryatları yer almaktadır. Bu yıkımlardan sonra Sayın Özal'ın bu slogan ile kastının, gecekonduların Devlet teminatı altında yıkılacağı olduğunu anlamış bulunmaktayım.

BAŞKAN — Bir dakika efendim.

Efendim, lütfen Bakanları işgal etmeyelim. (HP ve MDP sıralarından alkışlar.)

Devam ediniz efendim.

CÜNEYT CANVER (Devamla) — Sayın Başkan bir demecinde «Anarşi ve teröre bulaşan gençlerimizi kurtarmanın çarelerini arıyorum» derken, bu sefer de Sayın Adalet Bakanı, hazırlayıp Yüce Meclise sunduğumuz İnfaz Kanununda yapılması önerilen değişikliklerden bu tür olaylara bulaşanlar da yararlanacak gerekçesiyle karşı çıkmakta ve Başkanla çalışmaktadır. Yine mahkûmlarla ilgili konular gündeme geldiğinde, «Kişilere karşı işlenen suçları affedemeyiz, af çok hassas bir konudur, üzerinde en az 10 kere düşünmek gerekir» cümlelerini günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası haline getiren ve her vesile ile tekrar eden Adalet Bakanına rağmen, bugün de bu kez de iktidar partisinin Sayın Genel Başkan Yardımcısı «İktidara gelmenin gücü kaybolmadan derhal bir af çıkarılmalıdır» şeklinde açıklama yapmaktadır. Bununla da yetinmeyen iktidar partisinin bir sayın milletvekili bir af teklifi hazırlayıp sunmuştur. Teklifi okudum; bizim sunduğumuz çerçeve tekliften farklı, ancak samimi olunsaydı birçok müşterekte birleşmek mümkün olacaktı. Komisyonların imzalara bakarak kanun tekliflerini reddettiler konusunda haklı çıktığıma bir kez daha emin oldum. Muhalefetin «af, af» tekliflerine hiç karşılık vermeyen iktidar partisi, muhalefetin tekliflerini reddettirdikten sonra harıl harıl teklif hazırlamakla meşgul. Umarım, kendi yasalarını komisyon, Hükümetten aldığı talimat doğrultusunda reddetmez.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının eski bir suikastçıyı özel müşaviri olarak ataması üzerine tepkiler gelmeye başlayınca Sayın Bakan, «Ülkemizin bir sürü sorunu varken uğraşacak başka bir konu yok mu?» beyanatını verdiği sırada, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı ise, sanki Bakanlığında tayin emri bekleyen, göreve iade edilmek isteyen, eş durumundan mağdur olan binlerce öğretmen yokmuş gibi, «Televizyonda bira reklamı kalsın mı, kaldırılсын mı? 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramında kızlarımızın uzun pantolon mu giydiresek?» gibi tartışmalarla âdet vakit geçirmektedir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı, yukarıdaki cümleleri sanırım Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanına söylemiştir.

BAŞKAN — 1 dakikanız var efendim.

CÜNEYT CANVER (Devamla) — Muhalefet partilerinin kamu görevlilerinin nakil, atama gibi işlemleri sırasında Hükümeti partizanca davranmaması açısından uyardığı ve Sayın Başbakan da bu hususta, bu kutsal kürsüden söz verdiği halde, özellikle Sağ-

lık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve TRT'ye yapılan atamaların belirli bir siyasi görüşe mensup olanlardan seçilmesi, verilen sözlerle uygulama arasında en belirgin zıtlığı ve kısaca partizanlığı gösteren ölçüdür. Cumhurbaşkanlığı makamından bu hususta gönderilen uyarı mektubu, yalnız Yüce Meclisin değil, sorumlu tüm mercilerin de bu konu üzerinde dikkatlerini yönelttiklerinin en bariz kanıtıdır.

Bu örnekleri çoğaltarak Sayın Özal Hükümetinin bir çelişkiler yumağı olduğunu kanıtlamak ve perçinlemek mümkündür; ancak, bu kadarı bile, şu an ülkemizi yönetmeye çalışan Hükümetin içinde bulunduğu sistemsizliği ve kargaşayı anlatmaya yetmektedir.

Sayın üyeler, «İcraatın İçinden» programını televizyonun sıradan bir dizisi olarak izlemeye devam etmekteyim; ancak, biz muhalefet partileri, parlamento içerisinde olduğumuz için madalyonun ters yüzünü de iyi görürüz. Sizlere yukarıda arz etmeye çalıştığım tutarsızlıklar, zıtlıklar, Sayın Özal Hükümetinin icraatının ters yüzüdür ve gün ışığı kadar gerçektir.

Hepinize saygılar sunarım. (HP ve MDP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Canver.

4. — *Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, Hakkâri İli ile ilgili sorunlar üzerinde gündem dışı konuşması.*

BAŞKAN — Gündem dışı olarak üçüncü konuşmayı Hakkâri Milletvekili Sayın Mehmet Sait Erol, Hakkâri İli ile ilgili sorunlar üzerinde yapacaktır.

Sayın Erol süreniz beş dakikadır; buyurun efendim.

MEHMET SAİT EROL (Hakkâri) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; ben, ülkemizin en uç noktasında yer alan derdi bol bir ilimizin, yani Hakkâri ilimizin çok acil sorunlarını dile getirmek için huzurunuzdayım. Hepinizi en içten saygılarıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz demokrasiye inanmış, Anayasaya saygılı halkımızın yüce iradesiyle demokratik parlamenter sisteme yeniden dönmüş bulunmaktadır. Yeni dönemin ülkemizde hayırlı gelişmelere vesile olmasını yürekten diliyorum.

Değerli milletvekilleri, millî birlik ve beraberlik içinde ülke sorunlarına çözüm bulmak için bu çatı al-

tında bir araya geldik. Ülkeyi, doğusu, batısı, güneyi ve kuzeyi ile bir bütün olarak ele almak zorundayız ve mecburuz. Bu amaçla bölgeler arasındaki ekonomik ve sosyal dengesizlikleri hızla ortadan kaldırmak ortak çabamız olmalıdır.

Bilindiği gibi, Hükümet programında doğu ve güneydoğuya öncelik ve ağırlık verileceği ve bu yörelere özgü kalkınma projeleri uygulanacağı belirtilmişti. Bu vaatlerden de cesaret alarak huzurunuzda çileli bir bölgemizin, yani Hakkâri İlimizin sorunlarını dile getirmek ve yörede yaşayan vatandaşlarımızın Yüce Meclisten ve Hükümetten bekledikleri hizmetleri arz etmek istiyorum.

1. Türkiye'miz için çok önemli yeri olan Hakkâri'de jeolojik yapısı itibarıyla bulunma ihtimali kuvvetli olan ve üzerinde durulan petrol ve diğer yeraltı madenlerinin aranmasına önem ve ağırlık verilmelidir.

2. Ekonomiye ve yörenin sosyal gelişimine ve geleceğine yardımcı olacağı inancında olduğumuz ve mesafe itibarıyla çok yakın olan oğu ve güneydoğu ülkelerine taşımacılığı kolay, hammaddesi bol, yerleşim sahası müsait olan Hakkâri İlinde bir çimento fabrikası kurulmalıdır.

3. Yörenin geri kalmışlığı dikkate alınarak, halkın eğitim ve öğretim hizmetlerine öncelik verilmesi ve özellikle Türkçemizin yaygınlaştırılmasını sağlayacak okul, radyo, televizyon hizmetlerinin hudut boylarındaki köylere kadar ulaştırılması sağlanmalı, bu amaçla da yol, su, elektrik, köprü ve okul gibi ulaşım ve gelişim vasıtalarından yoksun köylerimiz tespit edilerek programda bu köylere öncelik verilmelidir.

4. Hızlı nüfus artışına rağmen sağlık hizmetlerinden son derece yoksun bulunan yöremizin sağlık sorunlarını çözecek mahiyette olan çevre sağlığı çalışmalarına ve araştırmalarına önem verilmelidir. Aile ve nüfus planlamasına yönelik çalışmalara işlerlik kazandırabilmesi için, yöredeki sağlık evlerinin ihtiyaca cevap verebilecek duruma getirilmesi şarttır. Bu amaçla mevcut ve kurulacak sağlık evlerinin bina, araç, gereç ve personel ihtiyaçları süratle karşılanmalıdır.

5. Ülkemiz ekonomisine büyük katkısı olacağı kesin olan ve yapımı planlanan Hakkâri Zap Suyu üzerinde baraj kurulması çalışmalarına hız verilmelidir.

6. Hayvancılık yöresi olarak..

BAŞKAN — Sayın Erol, bir dakikanızı istirham edeceğim.

Hakkâri Vilayetimize karşı büyük saygımız var; ancak gündem dışı konuşmalar uzun vadeli meselelerin halli için kürsüye getirilemez. Çok zarurî ve ani kararlara gidilecek vaziyetlerde olan durumları getirebilirsiniz. Şimdi siz, devamlı olarak bir planlama içerisinde, bir bütçe içerisinde halledilecek meseleleri burada zikrediyorsunuz. Bu örnek olur, yarın birçok arkadaşlarımız bu şekilde kendi illerine ait meseleleri böyle teker teker getirirlerse bu işin içinden çıkamayız ve gündem dışı görüşmeye de ters düşer.

Onun için lütfen bağlayınız.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, Hakkâri özelliği olan bir vilayettir.

MEHMET SAİT EROL (Devamla) — Sayın Başkanım teşekkür ederim. Hakkâri...

BAŞKAN — Onu kabul ettim efendim, ifade ettim başta. Onun için müsaade ettim; hiç konuşurmazdım o zaman.

SURİRİ BAYKAL (Ankara) — Sayın Başkan, Hakkâri özelliği ve önceliği olan bir yerdir.

MEHMET SAİT EROL (Devamla) — Sayın Başkan Hakkâri'nin dışında artık yörenin tümünü nazara alalım o zaman.

Hayvancılık yöresi olarak bilinen Hakkâri'nin veteriner kadrosu yetersizdir. Bu kadro süratle takviye edilmeli, özellikle türlü hastalığa karşı yörenin kış şartları dikkate alınarak, önceden gerekli ilaçların elde bulundurulması için gerekli önlemler alınmalıdır. Öte yandan, canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin ülkemiz sathında satılabilmesi ve karşılıklı ticaretin geliştirilmesi için sınır ticaretine önem verilmeli, hayvancılıkla uğraşan köylüye ucuz kredi imkânları sağlanmalıdır.

İnsan sağlığı açısından son derece önem taşıyan kanalizasyon ve su şebekesi ve benzeri altyapı hizmetlerine öncelik tanınmalı, bu ilimizde genellikle bu iş için su işleri teşkilatı kurulmalıdır.

Hemen her çeşit meyve ve sebze yetiştirebilecek toprağa sahip ülkemizde meyveciliğe önem verilmeli, bağ ve bahçelerin geliştirilmesi için teşvik tedbirleri getirilmelidir.

Meyvecilikte üretim merkezi durumunda olan Uludere İlçesi köylüsünün emeklerine cevap verebilecek önlemler alınmalı, kooperatifçilik desteklenmelidir. Bu arada, bal üretenler de teşvik edilmelidir.

Gençleri her çeşit spor faaliyetlerine özendirerek altyapı, araç ve gereçler sağlanmalıdır.

Genel olarak, ibadethanelerimize Devletin yardımı eli uzanmalıdır.

Kalkınmanın yurt çapında gerçekleşmesi, vatanımızın bütünlüğünün teminatıdır. Bu nedenle, geri kalmış yörelerin sorunlarının ele alınarak çözümlenmesi, vatanın geleceği ve halkın birlik ve beraberliği için gereklidir.

Yukarıda arz olunan sorunlarımıza gerekli önem ve önceliğin verileceği inancı içerisinde olduğumu arz eder, hepimize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erol.

Değerli milletvekilleri, hassasiyetinize katılıyorum. Ancak, tüzüğe bağlı olmamız gerektiğini de takdirlerinize arz ederim. Bu tarzda iller hakkında ayrı ayrı arkadaşlarımız dert ve davalarını gündem dışı kürsüye getirmeye kalkarlarsa, maddeye aykırı hareket etmiş oluruz bir; ikincisi, bu kürsüde gündem dışıyla ilgili konuşmalar yapılmamış olur.

Teşekkür ederim.

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. *Bazı milletvekillerine izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/397)*

BAŞKAN — Efendim, gündeme geçiyoruz.

Sayın milletvekillerinden bazılarına izin verilmesine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkeresi var, okutup ayrı ayrı onayınıza sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hıza- larında gösterilen süre ve nedenlerle izin istemeleri, Başkanlık Divanının 1.5.1984 tarihli toplantısında uygun görülmüştür.

Genel Kurulun onayına sunulur.

Neomettin Karaduman

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Istanbul Milletvekili İmren Aykut, 15 gün hastalığı nedeniyle 19.4.1984 tarihinden itibaren.

Istanbul Milletvekili Mucip Ataklı, 39 gün hastalığı nedeniyle 7.2.1984 tarihinden itibaren.

Konya Milletvekili Salim Erel, 31 gün hastalığı nedeniyle 9.4.1984 tarihinden itibaren.

Konya Milletvekili Kemal Or, 23 gün hastalığı nedeniyle 26.4.1984 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Şimdi gelen tezkereyi tek tek okutup, oylarınıza sunacağım.

«*Istanbul Milletvekili İmren Aykut, 15 gün hastalığı nedeniyle 19.4.1984 tarihinden itibaren.*»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

«*Istanbul Milletvekili Mucip Ataklı, 39 gün hastalığı nedeniyle 7.2.1984 tarihinden itibaren.*»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

«*Konya Milletvekili Salim Erel, 31 gün hastalığı nedeniyle 9.4.1984 tarihinden itibaren.*»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

«*Konya Milletvekili Kemal Or, 23 gün hastalığı nedeniyle 26.4.1984 tarihinden itibaren.*»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'a Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/396)*

BAŞKAN — Bir Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi var, okutup bilgilerinize sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Dünya Sağlık Asamblesinin 7 Mayıs 1984 tarihinde Cenevre'de başlayacak 37 nci dönem toplantılarına katılmak üzere İsviçre'ye gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'ın dönüşüne kadar; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan EVREN

Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

III. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Istanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, son günlerde yapılan zamlara ve Yükseköğretim Kurulunun yönetimine ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem ve*

Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in cevabı (6/52)

BAŞKAN — Gündemimizin sözlü sorular kısmına geçiyoruz.

1 inci sırada, *Istanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, son günlerde yapılan zamlara ve Yükseköğre-*

tim Kurulunun yönetimine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi var.

Bu sözlü soru önergesi iki kısımdan ibarettir.

Sayın Batumlu buradalar mı efendim?. Burada.

Başbakan adına Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Kaya Erdem buradalar.

Sözlü soru önergesinin Millî Eğitimle ilgili kısmı için Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Vehbi Dinçerler buradalar.

Sözlü soru önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başbakan Sayın Turgut Özal tarafından aşağıdaki sorularımın sözlü olarak cevaplandırılma hususunun teminini arz ederim.

Sabit Batumlu

İstanbul Milletvekili

1. 25 Mart 1984 seçimlerinden sonra başlatılan zam furyası daha devam edecek midir? Yapılan bütün bu zamlarla toplum büyük çapta ekonomik sıkıntıya itilmiştir. İşçi, memur, dul - yetim ve az gelirli vatandaşlarımızın geçim sıkıntıları hat safhaya gelmiştir. Bu toplumun gelirlerinin artırılması için Hükümet ne gibi tedbirler almayı düşünmektedir?

2. Öğretimin paralı olacağını ifade eden Başbakan, bugünkü ekonomik sıkıntı karşısında kimleri, nasıl okutabilecektir?

3. Bugünkü YÖK yönetimi üniversitemizi okula dönüştürmüş bir tedrisatla idare etmeye çalışmaktadır. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

BAŞKAN — Sayın Başbakan Yardımcısı, buyurunuz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İ. KAYA ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin en kronik hastalıklarından biri enflasyondur. Bu konu, bugün içinde bulunduğumuz ekonomik sorunların da, kanaatimiz odur ki, en belli başlı nedenlerinden biri olmaktadır. Enflasyonu bir kalkınma modeli olarak düşünmek mümkün değildir. Geçmiş dönemlerimizde enflasyonun bir kalkınma modeli olarak kullanılmasının sıkıntılarını Türkiye olarak hep beraber yaşadık ve gördük. Enflasyondan en büyük zarar gören kesim, sayın soru sahibinin de belirttiği gibi, ortadirek dediğimiz işçi, memur, esnaf, emekli ve çiftçidir. Enflasyonun programlanan hedeflerine ulaşıldığı dönemler hariç, diğer zamanlarda ücret zamlarını ve bu kesime verilen imkânları ne kadar artırırsak artıralım, enflasyon ve fiyat artışlarını tutamadığımız bu dönemlerde, bu kesimin daima zararlı çıktığını görüyoruz.

1977-1983 dönemini; 1983'ün sonuna kadar geçen dönemi incelediğimizde, 1981 ve 1982 yılları hariç, onun dışındaki dönemlerde programlanan hedefleri tutturamadığımız için dar gelirli, ortadirek dediğimiz bu kesimin alım gücünü kaybettiğini, reel olarak ücretinde bir azalma olduğunu görüyoruz. Bunun nedeni, kendisine verilen imkânların çok üstünde fiyat artışlarının, yani enflasyon hızının olmasıdır. 1981 yılında ne olmuştur? Yüzde 107'lerden programlanan enflasyon hızı, fiyat artışı 1981 yılı için yüzde 40'dır. Buna istinaden de işçi, memur ve emekliye, vergi indirimi de dahil, yüzde 45 ile yüzde 55 oranında zam verilmiştir. Fiyat artışları, enflasyon yüzde 36,8'e indirilince, yani hedefin de altına inilince, reel olarak bu kesimin ücretlerinde yüzde 10-11 ilâ yüzde 13 arasında 1981 yılında bir artış olmuştur. Aynı şey 1982 yılı için olmuştur; yüzde 25'lik bir fiyat artışı öngörülmüş, ücretler bunun üstünde verilmiş, hedef de tutturulunca, yine az da olsa, reel bir gelir artışı sağlanmıştır. Diğer yıllarda hedeflenen enflasyon hızını aştığımız için, bu kesim en çok zararı görmüş ve reel olarak ücreti gerilemiş, alım gücü zayıflamış ve gücü azalmıştır. Biz, bu bakımdan, bu kesimin güçlenmesinde en önemli sorunu, enflasyon hızının aşağıya çekilmesinde ve her şeyden evvel hedeflenen noktaya varmada görüyoruz. Enflasyon hızını azaltmada başarıya ulaştığımız takdirde, bunun üstünde ücret vermeyi Hükümet olarak prensip kabul ettiğimiz için, bunların bir zarara uğraması, gücünden kaybetmesi söz konusu olmamak lazım gelir. Ancak, bizden evvelki Hükümetin tespit ettiği 1984 yılı için yüzde 25'lik enflasyon hızı, 6,8'lik bir ihracat hedefi vardır. İhracattaki son üç aylık gelişme, henüz değerlendirmeler için kâfi olmamakla beraber, çok ümit vericidir; yüzde 35 artış vardır ki, bu hedefin rahatlıkla tutturulabileceğini göstermekle beraber, henüz kesin bir neticeye varmak için, ilerideki iki üç aylık neticelerini de almamız gerekeceği kanaatini taşıyorum.

1984 yılındaki enflasyon hızına gelince : 1981 yılı sonu ilâ 1983 yılı sonundaki durum birbirine çok benziyor. Hatırlarsınız, 1982 yılı için enflasyon hızı, fiyat artışı yüzde 25 olarak öngörülmüştü. 1984 yılı için de aynı hedefi planlıyoruz. Yani, 1982 yılı için planladığımız enflasyon hızı, 1984 yılı için de planlanan aynıdır. Fakat bu benzerliğe rağmen, 1982 yılına nazaran 1984 yılında bu hedefe ulaşmak çok daha büyük gayret ve fedakârlığı gerektirir. Bunun nedeni ise; biliyorsunuz 1982 yılının başında vatandaşta, yüzde 107 oranından gelen bir fiyat artışının

aşağıya indiğinin bir psikolojik etkisi vardı. Vatandaş, fiyatlar aşağıya iniyor psikolojik havasında idi. Çünkü, 1981 yılında enflasyon hızı yüzde 107 oranından yüzde 36 oranına inmişti. 1982 yılı için yüzde 25 oranında bir enflasyon hızını planlayıp gerçekleştirmek daha kolay idi. Halbuki 1984 için planlanan yüzde 25 oranındaki fiyat artışının, yükselme temayülünün olduğu 1983 yılının sonunda, 1984 yılı için yüzde 25 oranındaki hedefin 1982 yılına nazaran daha güç olduğunu vurgulamak isterim; fakat başaramayacak bir şey değildir. Bunun için gayret ve fedakârlığı Hükümet olarak göstermek kararındayız; o şekilde bütün ekonomik tedbirler alınmaktadır.

Şu hususu da belirtmek istiyorum: 1984 yılının Haziran ve Temmuz ayında fiyat artışlarının yüzde 70-80'i ve döviz darboğazı bakımından da ülkenin 1979 yılının sonundaki durumla karşı karşıya geleceği kanaatini biz Hükümet olarak taşıdığımız için derhal ciddi tedbirler aldık ve bunların bir kısmı da, hepimiz biliyorsunuz; Hükümetin kurulması beklenmeden alınmıştır. Alınan bu tedbirlerle, ekonomide, özellikle hazirana kadar fiyat artışlarının belirli ölçülerde devam edeceğini; çünkü ekonomide alınan müspet veya menfi bir kararın etkisini en az altı ay, sekiz aydan evvel gösteremeyeceğini biliyoruz. Yani, alınan ekonomik kararlarla, iki ay sonra, üç ay sonra bunlarda müspet etkisini göstermeniz mümkün değildir. Zaten ekonomik kararların zorluğu da budur; altı ay, sekiz ay sonra kendini gösterir.

BAŞKAN — Sayın Bakan, lütfen bağlayınız efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İ. KAYA ERDEM (Devamla) — Bağlayacağım efendim.

Bu bakımdan fiyatlarda, ilk üç ayda ve hazirana kadar geçen seneye nazaran bir yükselme görüleceğini, haziran - eylül arasında geçen sene seviyesinde olacağını, eyülden itibaren de yıl sonuna kadar geçen seneye nazaran gerileyeceğini ve 1985'e girerken 1984'e girdiğimizden çok daha düşük bir enflasyon hızıyla karşı karşıya kalılabileceğini ümit ediyoruz.

Biz, enflasyonun kontrol altına alınmasının dar gelirli için en önemli husus olduğunu, zam yapmamakla enflasyonun önlenmediğini geçmiş dönemlerde yaşadık, gördük; Türkiye bu dönemleri yaşad. Enflasyonun neticesinde zam yapmak zorunda kalıyor. Yoksa zam, doğrudan doğruya enflasyo-

nun bir numaralı nedeni değildir. Bu zamlar bugün yapılmadığı takdirde, biriktirerek yapıldığı takdirde yüzde 300, yüzde 500 zamların yapıldığını geçmiş dönemlerde hep beraber yaşadık. Bugün belirli oranlarda, fiyat artışları yüzde 25 ise, bu oranlara yakın zam yapılması mecburidir, bunun başka bir şekli yoktur. Ancak, bütün problem, bu dar gelirli kurtarılması, ortadireğin güçlenmesi, bu enflasyonun üstünde ona bir gelir sağlamak suretiyle, reel ücretinde bir kayba meydan vermemektir.

Vakti biraz aştım; çok teşekkür ederim Sayın Başkan. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Erdem.

Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Vehbi Dinçerler; buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

MİLLÎ EĞİTİM, GENÇLİK VE SPOR BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Sayın Batumlu'nun sorusunun ikinci bölümüne cevap vereceğim ve bazı bilgiler sunacağım.

Biliyorsunuz, Anayasamızın 42 nci maddesinin 4 üncü fıkrası, «İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır» der. Yani, Anayasamız ilköğretim dışındaki eğitim ve öğretimin paralı olabileceğini öngörmüştür. Dolayısıyla, paralı öğretim Anayasa çerçevesi içerisinde uygulanacaktır ve bu çerçevede kalacaktır.

Ayrıca, Yükseköğretim Kanununun 46 nci maddesi, Yükseköğretim kurumlarına ödenecek harçların - ki paralı öğretim denen yer burası - öğrenim dallarına göre hangi ölçüler içinde alınacağını belirlemiştir. Bu harç bedeli, öğrencinin Devlete maliyetinin beşte birini geçemeyecektir. Kanun böyle emrediyor. Aynı maddede şu ifade var: «Bu harç, isteyen öğrenciler için Devlete borçlanma veya hizmet yükümlülüğü karşılığı Devlet tarafından ödenir» diyor. Yani, isteyen öğrenciye harcının kendisi adına üniversitesine, bağlı olduğu fakülteye ödenmesini Devlet yapacaktır. Bunun için bu senenin bütçesine belirli bir miktar para da konmuştur. Böylece, öğrencinin üniversiteye ödeyeceği harç için cebinden para çıkmıyor, Devletten borç alıyor veya hizmet yükümlülüğü alınca borç meselesi bile ortada olmuyor, Devletten borç alıp üniversiteye veriliyor ve bu işlem otomatik olarak yapılıyor, öğrencinin eline para da geçmiyor kendi cebinden para da çıkmıyor; yalnız borçlanıyor.

Diğer nokta, üniversitelerin okul olup olmadığı tartışmasıdır. Bu tartışma, biliyorsunuz yeni bir tartışma değil, yıllardır var. Yalnız Türkiye'de değil birçok ülkede var; ancak buradaki incelik, kalkınma plan ve programlarının tespit ettiği hedefler - sosyal ve iktisadi hedefler - istikametinde insan gücü planlaması yapılıyor, bu plana göre üniversitelerimizde ve diğer öğretim kurumlarımızda öğrenci yetiştirilmeye gayret ediliyor yıllardır. Bu program çerçevesi içerisinde memleketin ihtiyacı olan teknik eleman, meslek adamı - öğretmen, doktor vesaire gibi - ve de bilim adamı yetiştiriliyor.

Şimdi, bütün üniversitelerde, bütün öğrencilerin bilim adamı olarak yetiştirilmesi gibi bir tezi kimse savunamaz, zaten böyle bir iddia yok; hiç bilim adamı yetişmesin gibi bir öneri de, sanıyorum hiçbir zaman gündemde olamaz, doğru değildir; zaten plan da böyle kabul etmiyor, böyle söylemiyor. Dolayısıyla, bütün üniversitelerin uzun yıllardır, ta ortaçağdan beri, skolastik devirlerden beri tartışması yapılan, yalnız bilim adamı yetiştiren bir yer olması tezini savunmak, sanıyorum mümkün değil ve hele hele teknolojinin fevkalade ilerlediği, mesleğin fevkalade önemli olduğu, meslek eğitiminin de çok büyük önem kazandığı bu dönemde, tabii ki üniversitelerimiz bilim, teknik ve meslek adamı yetiştirmek durumundadırlar; zaten bu, son plana kadar da ayrı ayrı her planda tespit edilmiş ve Meclislerimizden de bu planlar geçmiştir. Yani, yeniden bu işin stratejisini ve tartışmasını yapma durumunda olacak isek, gene Meclis bu istikameti verecektir.

Böyle olunca, üniversiteye bağlı okulların ve fakültelerin bünyelerindeki program tartışması gündeme geliyor; onda da esneklik var. Bir okulun, bir üniversitedeki fakültenin müfredat programının aşağı yukarı belirli bir asgarî miktarı var, ders saati var; o ders saatini, üniformluğu sağlamak bakımından, bütün üniversiteler ve fakülteler muhafaza ediyorlar. Bunun üzerine yüzde 50 nispetinde fleksibilite var; yani her üniversite mahallin icabına veya öğretim ve eğitimin gereklerine göre değişiklik yapabiliyor; bu seyyaliyet de var.

Ayrıca, «Okul mudur, değil midir?» tartışmasında çok kullanılan bir argüman da ara sınavlardır. Bizde bir dönemin alışkanlığı; talebe bekleyecek bekleyecek, bilhassa sosyal ve ekonomik sahadaki fakültelerde, sömestrin sonunda birkaç hafta gece ve gündüz yoğun bir çaba gösterecek, imtihana girecek ve sınıfı geçecek. Bu sistem eğer arzulanıyor ise

- ki zannetmiyoruz bunu - bunun doğru olmadığı ve bunun birçok yerde tatbik edilmediğini biliyoruz.

Hasbelkader, ben de Amerika'da kısa bir tahsil yapma imkânı buldum; lisansüstü bir tahsil idi, Orada bize ve bizim gibi doktora talebelerine dahi ara sınav veriyorlardı. Müsaade ederseniz bunu şöyle belirtmek istiyorum...

BAŞKAN — Lütfen bağlayınız efendim.

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANI
M. VEHBİ DİNÇERLER (Devamla) — Bitiyor efendim.

Bu argüman, sonuç almayı, iş bitirici olmayı hedefleyen toplumlarda, mesela ABD'de de, uzun yıllardır kullanılan bir tekniktir; yani ara sınavı yapılmaktadır. Bu ara sınavın yapılışı, sadece eğitimin kalitesini artırıcı bir unsur olarak değerlendirilebilir; sadece buna dayanarak «üniversite değildir, okuldur» noktasına varmak, sanıyorum mümkün değildir ve bu sistemden yabancılar da yararlanmaktadır ve bu da tabiidir ve doğrudur diye düşünüyoruz.

Saygılarımla arz ederim efendim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bakan,
Sayın Sabit Batumlu, buyurunuz efendim.

SABİT BATUMLU (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümetin Başına sunmuş olduğum, Sayın Başbakan'dan arzu ettiğim sözlü soruma maalesef cevap alamadım. Çünkü, 25 Mart seçimlerinden bu tarafa her gün yapılan bir seri zamlar neticesi az gelirli; işçi, memur, yetim, emekli vesair bütün bu ücretlilere Hükümetimizden, «Ne vereceksiniz?» diye sordum. Sayın Başbakan Yardımcımız burada 10 dakikaya yaklaşan konuşmasında, kesin olarak benim sorumun yanından dahi geçmedi. Onun içindir ki, maalesef bu cevabı kesinlikle kabul etmiyorum; birinci kısımda soruma cevap verilmemiştir.

25 Mart mahallî seçimlerinden bugüne kadar bazı maddelerin fiyatlarına en azından iki defa zam yapılmıştır. Geçim sıkıntısı içinde olan vatandaşlarımıza Hükümetçe henüz bir yeşil ışık yakılmamıştır. Halen ortadirekten bahsediyorlar; ortadirek diye orta yerde hiçbir şey görmüyorum; ancak bir tavan var bir de taban var. İkisi arasındaki mesafe de hızla artmaktadır. Hükümetimiz bu mesafeyi birbirine ne vakit yaklaştıracaktır ve geçim sıkıntısı içindeki vatandaşlarımıza ne vakit yeşil ışık yakacaktır? Halen geçim sıkıntısıyla başbaşa kalan vatandaşlarımızdan hırsızlık yapmakla, ekmek çalmakla geçinenler vardır.

Binaenaleyh ben, bunlara verilecek imkânların ne olduğunu sormuştum; sorumun asıl hedefi bu idi, fakat ne yazık ki, Sayın Başbakan Yardımcımız, sadece geçmiş senelerin birtakım uygulamalarından örnekler vererek, sorumun cevaplandırıldığını ortaya sürdüler. Ben şahsen kendilerine teşekkür ederim; ancak sorum cevaplandırılmamıştır. Sayın Başbakanımız da teşrif etmediler; bu soru 15 günden beri gündemde dolaşıyordu.

İkinci etapta Sayın Millî Eğitim Bakanımızın soruma vermiş oldukları cevapta; evvela paralı eğitimin nasıl uygulanacağına öne sürülmüş olduğunu gördüm. Demek ki, eğitim sırasında, yetiştirmekte olduğumuz gençlerimizi geleceğe karşı peşinen mahkûm olma önerisiyle başbaşa bırakıyoruz. Sayın Bakanımızın verdiği izahattan onu anladım.

MİLLÎ EĞİTİM, GENÇLİK VE SPOR BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Anayasaya uygun efendim, Anayasaya dayanarak cevap verdim.

SABİT BATUMLU (Devamla) — O konuya teşekkür ediyorum.

İkinci kısma gelince: Bugün artık üniversite özerkliği ortadan kalkmış; üniversitelerin YÖK sisteminin getirdiği uygulama içinde nasıl bir tedrisat yaptığı ve nasıl yaptırıldığı hepimizce malumdur. Kendilerinin Bakanlık sırasında, Türkiye'de her şey eğitimden başlayacağına göre ve eğitim seferberliği olduğuna göre, Sayın Bakanımızdan bu her iki konunun ülkemize yakışır, gençlerimize yakışır bir şekilde uygulamaya konmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunarım. (HP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Batumlu.

2. — *Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Ziraat Bankasının Akfa Konserve Fabrikasına farklı kredi sağlandığı iddiasına ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem'in cevabı (6/54)*

BAŞKAN — İkinci sözlü soruya geçiyoruz efendim.

Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Ziraat Bankasının Akfa Konserve Fabrikasına farklı kredi sağladığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesine geçiyoruz.

Sayın Çakırefe?.. Buradalar.

Sayın Bakan?.. Başbakan Yardımcısı Sayın Kaya Erdem buradalar.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Abdullah Çakırefe
Manisa Milletvekili

1. Ziraat Bankasının hissesi bulunduğu kuruluşlar içerisinde bulunan AKFA Konserve Fabrikasına diğer kuruluşlardan farklı kredi sağlandığı doğru mudur?

2. Ziraat Bankası Genel Müdürünün oğlunun AKFA Konserve Fabrikasının önemli bir mevkiinde görevli olup olmadığının açıklanmasını istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Bakan buyurun efendim. Konuşma süreniz 10 dakıkadır.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İ. KAYA ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının Akfa Konserve Fabrikasına açtığı krediler konusunda ve Ziraat Bankası Genel Müdürünün oğlunun Akfa Şirketine çalışması konusundaki soru üzerine gerekli incelemeyi yaptırдыm. Akfa Konserve Fabrikası Karacabey'de 12 600 ton salça üreten bir şirket. 1982 yılında tevsi etmiş ve bu tevsi için aldığı teşvik kredisinin karşılığında şubat ayında Ziraat Bankasından yüzde 60 nispetinde, 512 milyon liralık bir kredi almış, İhracata dönük bir şirket; ihracatı 1980 yılından itibaren yıldan yıla artarak, 1983 yılında 8 milyon ve zannediyorum 1984 yılının ilk 3 ayında 4 milyon dolarlık bir ihracat seviyesine varmış.

Burada kredilerinde usule aykırı, diğer firmalara nazaran herhangi bir farklılık arz eden bir durum söz konusu değil ve aldığı kredileri, azamî tavanı 2,5 milyara kadar yükselmiş olmasına rağmen azalmış, en son durum 1 milyarlık ve fakat bekleyen akreditiflerle kapanabilecek durumda. Yalnız şirket, 1984 yılının Martında Ziraat Bankasından ihracata dönük bir tevsi için kredi talebinde bulunmuş ve Ziraat Bankası Yönetim Kurulu tarafından da reddedilmiştir. Her ne kadar kredi tavanının yükseltilmeyeceği şeklinde Yönetim Kurulu kararında bir ret sebebi yazılmış olmasına rağmen, yaptığımız incelemede, vakı dedikodular sebebiyle Ziraat Bankası yönetimi, böyle bir kredinin verildiği takdirde herhangi bir değişik tarzda düşünülebileceği mülahazasıyla Genel Müdürün çekimser kalması ve buna

karşılık da diğer yönetim kurulu üyelerinin bunaları neticesinde kredi reddedilmiştir.

Kredilerin Ziraat Bankası'na ilk verilmesi 1982 tarihinin Martında olmasına rağmen, Genel Müdürün oğlu, hakikaten Akfa'nın bir pazarlama şirketine çalışmaktadır. Kendisi, Fen Lisesini bitirdikten sonra İngiltere'de yüksek tahsilini ve mastırını yapmıştır ve dönüşünden sonra da, askerlikten sonra da Akfa'nın pazarlama müdürü olarak çalışmaktadır. Görüldüğü gibi hakikaten orada başarılı olmuş, 1983 yılından sonra da Ziraat Bankasından kredi talep edildiği zaman, tahmin ediyorum, Genel Müdürün oğlunun orada çalışmış olması firmaya kanaatimce verilmesi gereken bir kredinin de bu endişeyle verilmemesi sonucunu yaratmıştır. Ancak, bana böyle bir dedikodu hakkında açıklama fırsatı verdiği için ve bir ölçüde de gerçeği huzuruza intikal ettirme imkânı verdiği için Sayın Milletvekiline huzurunuzda teşekkür ederim.

Türkiye, bu gibi konularda çok hassastır, geçmiş dönemlerde de çok hassas olmuştur; haklıdır. Bu konularda farklı bir muamele yapılması doğru değildir. Bilirsiniz, büyükelçilerimiz, kamu görevlilerimiz bir tüccarımızın, bir ihracatımızın işini geçmiş dönemlerde, çok rahatsız oldukları için yapamazlardı, takip edilmezdi ve bundan dolayı da ihracatçılarımız bu Devlet tarafından kendilerine sahip çıkılmamasının kötü neticelerini gördü. 1980 yılından sonra Devlette bir reform olmuştur, fikirde. Artık bugün büyükelçilerimiz, kamu görevlilerimiz ihracatçının işini yurt dışında firmalar nezdinde kapı kapı takip eder duruma gelmişlerdir ve bunu yaptıkları zaman da kendileri için herhangi bir surette başka bir düşünceye sahip olunmayacağına emin olmuşlardır. Bunun olumlu neticeleri bugün ihracattaki artışlarla karşımıza çıkmaktadır. Çok hassas bir konudur. Tekrarlamak istiyorum: Kredilerde herhangi bir usulsüz durum yok ve hatta hissettiğim odur ki, kanaatim odur ki, Genel Müdürün oğlunun bu şirketin pazarlama müdürü olması, belki daha hassas davranılmak suretiyle (kesin bilmiyorum) kredinin reddine de sebep olmuş olabilir.

Böyle bir açıklama yapma imkânı verdiğiniz için teşekkür ederim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erdem. Sayın Çakırefe?..

ABDULLAH ÇAKİREFE (Manisa) — Sayın Bakana verdiği cevaptan dolayı teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz efendim.

3. — *Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, son günlerde yapılan zamlara ve ücretlilerin durumuna ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İ. Kaya Erdem'in cevabı. (6/55)*

BAŞKAN — Efendim, 3 üncü sözlü soruya geçiyoruz. Ancak bu 3 üncü sözlü soru yine Sayın Abdullah Çakırefe'nindir. Tüzüğümüzün 97 nci maddesinde, «bir milletvekilinin bir birleşimde ancak bir sözlü sorusu görüşülür» şeklinde bir hüküm olmasına rağmen, fazla sözlü sorumuz yoktur; bu sözlü soruyu da müsaadenizle burada tamamlayalım.

3 üncü sözlü soru, Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, son günlerde yapılan zamlara ve ücretlilerin durumuna ilişkin Başbakan'dan sorusudur.

Önergeyi okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Aşağıdaki sorularımın, Hükümet adına Sayın Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Abdullah Çakırefe
Manisa Milletvekili

1. Son bir ay içerisinde Hükümetinizin peş peşe yapmış olduğu zamların ücretli, memur, dar gelirli için yaşamayı adeta olanaksız hale getirmiş olduğunu kabul etmeyen kimse kalmamıştır ve böylece milletin büyük bölümü hayatî ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma düşmüştür.

Ekmeğe % 33, süt mamullerine % 50, deniz, demiryolu, hava ulaşımı ve diğer taşıma vasıtalarına % 50-200, PTT hizmetlerine % 100, akaryakıtta % 7, ilaca % 30, Sümerbank mamullerine % 12, zeytinyağına % 12, ete % 12, şekere % 30, çaya % 40 oranında zam yapmanız karşısında orta sınıfın ayakta kalabileceğine Başbakan olarak inanıyor musunuz?

2. 7 Ocak 1984 tarihinde düzenlediğiniz basın toplantısında oylarını aldığınız, köylü, küçük esnaf, işçi, memur dul ve yetimlerin hayat standartlarını ne şekilde düzelterek yine bu basın toplantınızın 18 inci sayfasında ve basının huzurunda kamuoyuna resmen açıklamış olmanıza rağmen, Hükümetinizin izlediği bu sosyo-ekonomik politika ile vaatlerinizin arasındaki büyük çelişkiyi nasıl izah edeceksiniz?

3. Son beş yıl içerisinde asgarî ücretlerdeki reel alım gücü yüzde 59,5 ve normal ücretlerdeki reel alım gücü ise, resmî makamlara göre yüzde 51 ora-

nında gerilemiştir. Hükümetinizin asgarî ücretlerde yaptığı ve 1 Nisan 1984 de yürürlüğe koyduğu yüzde 51 civarında artış kaydeden yeni asgarî ücret ise, bu son zamlar ile daha kimsenin eline geçmeden, faydasız, hale gelmemiş midir?

4. Bilimsel verilere göre, sanayi kesiminde çalışan bir işçinin günde muhtaç olduğu 3500 kalorisinin son zamlarla 2500 kaloriye düştüğünü biliyor musunuz?

Bu durumların, çalışanların üretimdeki verimliliğini ve sağlık durumlarını ne ölçüde etkileyeceğini izah eder misiniz?

Son yapılan zamlar karşısında halen devam eden ve ileride yapılması olası yeni zamları da göz önünde tutarak, ücretlilere ek zam veya vergi muafiyeti ile çalışanları geçim sıkıntısından kurtarmayı düşünüyor musunuz?

5. Böyle zamlar geçmiş hükümetlerce de yapılagelmıştır. Ancak, Hükümetinizin yaptığı zamlar öncekilerle mukayese edilemez durumdadır.

Bu zamlar nereye kadar devam edecektir?

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, önergelyi dinlediniz; ancak İçtüzüğün 94 üncü maddesinde sözlü ve yazılı soruların ne tarzda hazırlanacağı açıkça beyan edilmektedir. Onun için, istirahat ediyoruz Divan olarak, bundan sonra arkadaşlarımız 94 üncü maddeye uygun önerge hazırlasınlar. Çünkü, bu önergeler aslında maddeye intibak eder durumda değildir. Buna rağmen kabul ediyor ve Tükümet adına Sayın Kaya Erdem'i kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Erdem.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İ. KAYA ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; birinci sözlü soruda da kısmen açıkladığım hususlarla ilgilidir konu. Genel hatlarıyla sorularda birbirine benzer noktalar çoktur. Genel olarak sorular, Hükümetin yapmış olduğu zamlar karşısında «işçi, memur ve emeklilerin bu zamlar karşısında rahatsız olmamasını nasıl sağlayacaksınız, bunların güçlerinin kesilmesini nasıl önleyeceksiniz» tarzındadır; bir de asgarî ücretle alakalı ve yine bu zamlar süretiyle «Bu kesimde meydana gelen zaafıla alakalı olarak Hükümetin neler düşündüğü» soruluyor.

Şunu açıklıkla baştan ortaya koymak istiyorum : Enflasyon hızı Hükümet tarafından belirleniyor. Ücretler de bu enflasyon hızına göre ilgililere veriliyor. Yani, 1984 için yüzde 25 enflasyon hızı belirlendiyse, bunun üstünde bir ücret zammı Hükümet

tarafından veriliyor. 1984 içinde bu yapılmıştır. Yüksek Hakem Kurulunun tespit ettiği ücret bunun üstündedir. Memurun, işçinin ve emeklinin aldığı ücret zammı bunun üstündedir. Ayrıca da sizler biliyorsunuz, yüzde 7,5 oranında «faturalı yaşam» dediğimiz vergi iadesiyle de herhangi bir imkân gelmiştir. Bundan böyle de yetki yasasıyla ne ölçüde olacağını bugün için ifade etmem mümkün olmayan belki belirli bir imkân gelecektir. Bütün bunlar neye bağlıdır? «Eğer biz enflasyon hızını belirli bir yerde tuttuğumuz takdirde, bu kesimi kurtarmış oluruz, reel olarak ücretini artırırız» dedim. Daha evvel de ifade etmek istediğim husus bu idi. Önemli olan enflasyon hızını bu seviyelerde tutabilmek; yani, işçiye verdiğiniz ücret zammı yüzde 35 ise ve eğer enflasyonu bu oranın altında tutarsanız bu kesimi zarara uğratmazsınız. Enflasyon, bu oranın üstüne çıkarsa işçi zarara uğrar. Bunu belirtmek istemiş ve Hükümetin gayesinin de enflasyonu, verdiği ücretin altına indirmekte kararlı olduğunu ve bu kesimi zarara uğratmayacağını vurgulamıştım. Hükümet bu konuda da kesin karardır. «Enflasyon hızı yüzde 25 olacak» denildiği zaman, bundan «zam olmayacak» anlamı çıkmaz; gayet tabii bunun anlamı, belirli bir ölçüde zamdır; fakat bütün mesele enflasyon hızını bu seviyede tutabilmektir.

Başta, birinci sözlü soru önergesine verdiğim cevapta geçmiş dönemleri anlattım. Burada da anlatmamın nedeni, bu kesimin 5-6 senelik bir dönem zarfında (iki sene hariç) alım gücünü hep kaybetmiş ve bugün bunun sıkıntısı bu kesimi güçsüz, tahammülsüz bırakmış, ayrıca ikinci bir fedakârlık yapamayacak duruma gelmiş olmasıdır.

Hükümet olarak bunu biliyoruz; ama, geçmiş bütün bu sıkıntıları bir yılda telafi etmenin mümkün olmadığını sizler ifade ettiniz. Ne yapmamız lazım? 1984 yılından itibaren bu kesimin yeniden reel alım gücünü düşürecek, eksiltecek, bir evvelki seneye nazaran güçsüz bırakacak bir duruma getirmemiz lazım. Hükümet bunu düşünmekte ve ekonomik tedbirlerini buna göre almaktadır. Hedefimiz, verdiğimiz zammın üstünde bir enflasyonu her halükârda önlemektir. Buna gayret ediliyor ve bunu başarmak için tedbir getiriliyor.

Arkadaşlarım şunu soruyor «Hangi tedbirler?» Alınan bütün bu tedbirlerin tek taraflı olması mümkün değil. Yani, siz bu kesimin alım gücünü artırmak için yalnız zamlarla bir şey elde edemezsiniz. Geçmiş dönemlerde bunu çok yaşadık. Bunlar vergi

politikası, destekleme politikası, bütçe politikası, harcama, ücret politikası bütün hepsi bir arada dengeli kullanıldığı takdirde başarılı olur. Bugün yüzde yüz zam verip, diğer yönlerde Hükümet uyguladığı tedbirleri yanlış alırsa, verdiği zam hiçbir işe yaramaz. Fiyat artışları yüzde yüzün üstüne çıktığı zaman reel alım gücü kaybolur. Daha evvelki soru önergesine verdiğim cevapta bunları açıklamak istedim.

Hükümet, öngörülen fiyat artışlarının üstünde bu kesimi güçsüz bırakmayacaktır. Bunun üstünde zam vermiştir, gerektiğinde eğer bu enflasyon hızı bunun daha üstüne çıkacak ise bunun tedbirlerini alacaktır. Problem buradadır, bu konunun üzerindedir.

Ne zaman zamlar bitecektir? Zamlar enflasyon oranları aşağıya indikçe azalacak ve neticede yüzde 10'un altına indiği takdirde, bizim şikâyet ettiğimiz 'bugünkü zam ortadan kalkacaktır. Bunun için Hükümet, «Bir numaralı mesele enflasyondur» demiştir. Siz enflasyonu ortadan kaldıramadığınız, aşağıya çekemediğiniz müddetçe karşınıza zam çıkacaktır. Bunun indirilme yolu budur, şiddeti de yavaş yavaş azalacaktır. Geçmiş dönemlerde gördük, yüzde 500 zam yapılmıştır.

Arkadaşımız soruyor, geçmiş dönemlerde bu nispette zam var mı? 1980 ekonomik tedbirleri alındığı zaman gübreye yüzde, 500, demir-çelik mamullerine yüzde 300, kömüre yüzde 200 zam yapılmıştı. Neden Birikmiştir zamlar, toptan yapılmıştır, ekonomide menfi etkisi de çok daha fazla olmuştur. Bunun nedeni, enflasyonu, ücret artışlarından aşağıya çekmektir, yegâne kurtuluşun da bu olduğu kanaatini taşıyoruz. Zaten bir numaralı konu olarak Hükümet, enflasyonla mücadeleyi almıştır, nedeni de budur.

BAŞKAN — Lütfen bağlayınız efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İ. KAYA ERDEM (Devamla) — Müsaade ederseniz, asgarî ücretle alakalı ilave bir sual sorulmuştu, ona cevap vereyim.

Sigortalı ortalama günlük ücretlerin son beş yıl içindeki gelişimine bir göz atmakta fayda görmekteyim. 1979 yılında enflasyon etkisinden arındırılmış, yani reel günlük ücret, net ücret 40 lira 93 kuruş idi, 1980 yılında 29 liraya düşen söz konusu ücret, enflasyon hedefinin tutturulduğu 1981 yılında 32 lira 78 kuruşa yükselmiştir. Bu ücret 1982 yılında bir miktar gerilemiş, 1983 yılının geçici rakamlarına göre 31 lira olarak gerçekleşmiştir. Bu ücretlerin yükselmesinin başlıca faktörü enflasyon hızının gerile-

tilmesidir. Nitekim Yüksek Hakem Kurulu tarafından yerilen ortalama ücret zam oranları incelendiğinde en düşük zammın yüzde 10 artı 3 000 lira olarak 1981 yılında verildiği görülecektir. Halbuki son dört yıl içindeki en yüksek reel net ücret ise enflasyon hızının geriletilmesi nedeniyle 1981 yılında gerçekleştirilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Çakırefe, buyurun. (HP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH ÇAKİREFE (Manisa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'de günün konusu zamlardır. Nereye giderseniz gidin önünüze, bu çıkmaktadır. Bunun için Sayın Bakanın verdiği izahatı vatandaşa anlatmak, hatta milletvekillerine anlatmak çok zordur.

Enflasyon dediğiniz büyük canavarı 24 Ocak Kararnamesiyle başlattınız, Sayın Özal başlattı. O günden bugüne kadar üç ay sonra ferahlayacağız, bir sene sonra ferahlayacağız, sonra dört sene, beş sene; Sayın Başbakan bugün de on seneyi hedef almış. Zamlarla beraber zamana da zam yapıyor Sayın Başbakan. (HP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, dünyanın en genç nesli Türkiye'dedir. Çünkü İkinci Dünya Harbine girmediğimiz için cidden genç nesil bizdedir, doğum ve nüfus artışı da yine bizdedir, işsizlikte de öndeyiz. Türkiye'de yaşam da, geçim de mucizedir. 20-25-30 bin liraya vatandaş çalıştıracaksın ve 3-4 nüfusu ev kiralalarıyla beraber geçim durumuna getireceksin, ondan sonra o arkadaştan enflasyon var diye refah bekleyeceksin, iyilik bekleyeceksin!... Bu dünyada mucize yaşayıştır. Öyle değil midir Sayın Bakanım?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İ. KAYA ERDEM (İzmir) — Çaresi?

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Çaresi var.

BAŞKAN — Sayın hatip lütfen, karşılıklı konuşulmaz efendim.

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Çaresi var. Tabii laf üretmekle hiçbir şey yerine gelmez, laf üretmekle de hiçbir şey bitmez. İşyerleri açacaksınız, işyerleri; istihdam politikasını ortaya koyacaksınız, İktisadî Kamu Kuruluşlarındaki boş kadrolara adamları yerleştireceksin. İşsizlik açlığı getirir, açlık da her türlü melaneti getirir. Topla, tüfekte, tankla o mesele bitirilemez, o meseleyi kimse bitiremez.

Öyleyse öncelikle yatırımlara başlayın. Zam yapmak geçici ilaçtır, zam neyi getirir ki, neyi yapar ki?

Zam yapacaksınız; biz de zam isteyeceğiz. Tahteravalli gibi o enflasyon da öyle devam edip gidecek. Bu bu. Size söylüyorum, hep beraberiz. Kalıcı olacak tedbirleri almak lazım; bunları araştıralım. Çok akıllı ya bizim Başbakan, mucizeci ya; yaratsın bu mucizeyi; niye bizden bekliyorsunuz her şeyi? (Gülüşmeler)

IMF'nin reçetesiyle hastalık tedavi olmaz. Dünyada o reçeteyle hastalığını tedavi etmiş ülke yok, onu çok iyi bilin. IMF kendi çıkarından başka hiçbir şey düşünmez. Türk vatandaşı işsiz kalmış, aç kalmış, susuz kalmış, iş sahası bulamamış ve memleketimizde başka şeyler de hortlamış, onun umurunda olmaz. O kendi çıkarından başka hiçbir şey düşünmemektedir. (ANAP sıralarından «Neymiş o?» sesleri) Bunun reçetesi de budur.

BAŞKAN — Efendim, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — İşte 24 Ocak kararlarından başlatıp, 24 Ocak kararları biraz iyiye gitti diyorlar. Bunun iyiye gidişi 12 Eylül harekâtına borçlu. Halen de öyledir. Vatandaşın 12 Eylül harekâtının devam eden kısmına ve 12 Eylül hareketine saygınlığı vardır; o saygınlığın içerisinde, o suskunluğu halen devam etmektedir, o suskunluk içerisinde bu zamları Sayın Özal çok iyi kullanmaktadır. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Lütfen bağlayınız efendim.

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Bağlayayım... Vallahi çok erken başladınız Sayın Başkan. Sayın Başkan, bakınız şöyle bağlayacağım; anlaşıldı.

Efendim, böyle zamlar geçmiş hükümetlerce de yapılagelmiştir; ancak, Hükümetinizin yaptığı zamlar, öncekilerle mukayese edilemez durumdadır. Dört yıldır uygulanan bu politikanız başarı emaresi de göstermemiştir. Vaat ettiğiniz zamana yeni zamlar yaptınız ve bugüne geldiniz.

Şimdi vatandaşların sokaklara çıkıp zil takıp oynamalarına varıncaya kadar mı zam yapacaksınız? Bir hükümdar vezirine «göt zam yap» demiş, vezir zam yapmış...

BAŞKAN — Sayın Çakirefe, lütfen sözlerinizi bağlayınız efendim.

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Hikâyeyi anlatırmayacaksınız...

BAŞKAN — Hikâyeyi koridorda anlatırsınız. (ANAP sıralarından alkışlar)

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Sayın Özal, belediye başkanları toplantısında «Bizi Allah iktidara getirdi» diyor. Doğrudur, vallahi inanıyorum, Allah iktidara getirdi ama iktidarın «zam yapın, yeni belediye vergisi yaratın» telkini ile vatandaş ne hale sokacağı belli.

Allah sizin arkanızda olduğu için iktidara geldiğinizi ve bugün de bu seviyede bulunduğunuzu söylüyorsunuz. Hazreti Allah sizi iktidara; köylünün, işçinin, çiftçinin, memurun, dul ve yetimin, dar gelirli lilerin sıkıntı ve azap çekmesi, memleketin kurtulması için ille de zam yapmak, vatandaşa iş sahası açmamak, IMF'nin gaddar tutumunu tatbik etmeniz için mi getirdi?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) — Onu Allah bilir, Allah.

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Allah elbette bilir. Her işi Allah'a bırakırsak; Allah insan-oğluna akıl vermiş, aklınızı kullanın diyor.

BAŞKAN — Sayın Çakirefe, lütfen sözlerinizi bağlayınız efendim.

ABDULLAH ÇAKİREFE (Devamla) — Bağlıyorum Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Özal ve Hükümeti bu zam furyasını devam ettirdiği müddetçe, çok ciddi söylüyorum Türkiye'de en şanslı bir başbakandır; toplu pazarlık düzeni yok... (ANAP sıralarından «Var, var» sesleri)

Var, var da öylesine var, serbest toplu pazarlık düzeni yok, sendikalar pazarlığa oturamıyor. (ANAP sıralarından «Beraber getireceğiz» sesleri) Her şey onlara bağlanıyordu.

İnşallah beraber getireceğiz.

Böylesine genç ve dinamik bir kadroya sahip.. (ANAP sıralarından alkışlar)

Samimi söylüyorum, bunlardan istifade etmeyip de, bu durumunuzu devam ettirirseniz, siz (Sayın Özal'a söylüyorum, keşke burada olsaydı) yandaşlarınızla beraber kalacak, biz beraber gülüşeceğiz. (Gülüşmeler)

Teşekkür ederim. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çakirefe.

Gündemimizde görüülecek başka konu kalmamıştır.

Sözlü soruları ve 1.5.1984 tarihli gelen kâğıtlarda yayınlanan ve basılıp dağıtılmış bulunan 38 sıra sa-

yılı kanun tasarısını sırasıyla görüşmek için 3 Mayıs 1984 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 16.25

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

60 INCI BİLEŞİM

2 . 5 . 1984 Çarşamba

Saat : 15,00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA
SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞ-
TIRMASI YAPILMASINA DAİR
ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — İstanbul Milletvekili Sabit Batumlu'nun, son günlerde yapılan zamlara ve Yükseköğretim Kurulunun yönetimine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/52)

2. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, Ziraat Bankasının Akfa Konserve Fabrikasına farklı kredi sağladığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/54)

3. — Manisa Milletvekili Abdullah Çakırefe'nin, son günlerde yapılan zamlara ve ücretlilerin durumuna ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/55)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

